

תורה

משכן אבנך

נקודה מתוך הפרשה

נאמר בפרשת וירא (יה, ב) "וַיִּשָׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לְקִרְאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה". ויש להבין מדוע נאמר תיבת "והנה" בפסוק, שלכאורה לא נדרשת להבנת העניין.

ביאור מורינו הרב שליט"א

כפשוטו, כתב בספר חשק שלמה (השורשים אות ה', שורש 'הן'), וז"ל, הן או הנה, מלים בקריאה בלתי מורה על עניין עומד בפני עצמו, רק באה לפאר הדיבור וילפותו, שבולתה אע"פ שהיה כוונת המאמר מובן היה, אעפ"כ כתבשיל בלי תבלין שמשביע ואין לו טעם, ובאה מילת 'הן' ו'הנה' לתבל המאמר ולהטעימו, עכ"ל. ועיי"ש. וזהו פשוטם של דברים. וכן אמרו חז"ל (ילמדנו) דומים כבני מלאכים, וכל מראה חדש מפליא ונבדל, נאמר בו לשון 'הנה', והבן, וכדלהלן.

ועתה נבאר את שורש מילת 'הנה': פעם ראשונה שכתוב בתורה לשון 'הנה' הוא (בראשית א, כט); "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נַתַּתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂבן זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְרִי-עֵץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ".

והנה מלשון 'הנה' נאמר מילת 'הנני'. וכתוב (בראשית כב, א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת-אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנָנִי, ופרש"י וז"ל, כך היא עניינתם של חסידים לשון ענווה הוא ולשון זימון, עכ"ל. (ולהלן לו, יג) כתב לשון ענווה וזריזות).

והנה מילת 'הנה' שורשה אותיות ה-ן, שעליהן אמרו חז"ל שהן אותיות שאין להן זוג, בסוד (במדבר כג, ט) הַן-יָעֹם לְבָדָד. כי שאר האותיות יש להן זוג; א'ט ב'ח וכו', ו'צ נ'ט ה'פ וכו'. וזהו לשון הנה - הנני. הנני מפנה את עצמי, ואין כל עסקי אלא בעניין זה, נבדל מן הכל ומוכן ומוזמן לדבר זה. וכתוב (במדבר לא, טז) "הֲנֵן הִנֵּה הִיוּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלִעָם לְמַסְרֵמְעַל בְּה' עַל-דְּבַר-פְּעוֹר וּגו'". וכתב רש"י, וז"ל, הן הנה מגיד שהיו מכירים אותן, זו היא שנכשל בה פלוני, עכ"ל. והיינו שדבר שאינו ניכר, מתערב עם המדמים לו, ומלות הן - הנה, מבדילה אותו מזולתו, ונעשה ניכר לעצמו.

והנה לשון 'הנה' פעם ראשונה שמופיע בתורה כמ"ש לעיל, הוא גבי וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְרִי-עֵץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ. ובתוכו עץ הדעת, שלא הותר להם לאכלו מייד אלא לאחר זמן - בשב"ק, כמ"ש רבותינו.

והנה זמן אכילת אדה"ר מעץ הדעת היה שעה עשירית, וכמ"ש (סנהדרין לח ע"ב) תשיעית נצטווה שלא לאכול מן האילן, עשירית סרה. והנה שעה עשירית, היא קודם פלג המנחה שראוי לקבל שבת, ועליו נאמר (שמות טז, ה) וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר-יִבְיֵאוּ. ואז היה צריך אדה"ר להכין את מאכלו מעץ הדעת לשבת אולם - לא לאכלו. אולם במקום להכין בחינת 'הנני', לקחו ואכלו עתה, ללא העמדת עצמו במדרגת 'הנה' - הנני'.

ולפ"ז ביאור הפסוק הִנֵּה נַתַּתִּי לָכֶם וּגו', היינו שנתן למי שהוא במדרגת 'הנני', והבן. וקלקול זה, תיקן אברהם בעקדה שאמר - 'הנני'. ונגלה לשון 'הנה' - הנני' בראיית מלאכים, שבאו לבשר על לידת יצחק. ששלמות מדרגתו בעקדה שבה אמר אברהם 'הנני'. ובאו להכינו ללידת יצחק, (בראשית יח, י) כָּעֵת תִּהְיֶה וְהִנֵּה-בֵן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. ושנה (כָּעֵת תִּהְיֶה), זו הוא זמן להכנה, שיהא מוכן לדבר.

ליקוטים עבודת ה'

וַיֹּאמֶר קח-נָא אֶת-בְּנֶךָ אֶת-יְחִידְךָ אֲשֶׁר-אָהַבְתָּ, אֶת-יִצְחָק, וְלֶךְ-לְךָ, אֶל-אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה; וְהַעֲלֵהוּ שָׁם, לְעֹלָה, עַל אֶחָד הַהָרִים, אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ. (פרשת וירא כב, ב)

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַבְרָם, לֶךְ-לְךָ מֵאֶרֶץ וּמְמֹלְדֹתֶךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ, אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אָרָאךָ. (פרשת לך יב, א)

"אמר רבי לוי שתי פעמים כתיב לך לך, ואין אנו יודעים אי זו חביבה אם השניה אם הראשונה, ממה דכתיב (בראשית כב, ב): אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה, הוּא הַשְּׁנִיָּה חֲבִיבָה מִן הָרִאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֶךְ לְךָ מֵאֶרֶץ, מֵאֶרֶץ שְׁלֹךְ. וּמְמֹלְדֹתֶךָ, זו שְׂכֻנְתְּךָ. וּמִבֵּית אָבִיךָ, זו בֵּית אָבִיךָ. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךָ, וְלָמָּה לֹא גָלָה לוֹ, כְּדִי לְחַבְּבָהּ בְּעֵינָיו וּלְתַן לוֹ שְׂכָר עַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה, הוּא דְעֵתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן, דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (בראשית כב, ב): וַיֹּאמֶר קח נָא אֶת בְּנֶךָ אֶת יְחִידְךָ, אָמַר לוֹ זֶה יְחִיד לְאִמּוֹ זֶה יְחִיד לְאִמּוֹ. אָמַר לוֹ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, אָמַר לוֹ וְאֵית תְּחוּמִין בְּמַעֲיָא. אָמַר לוֹ אֶת יִצְחָק, וְלָמָּה לֹא גָלָה לוֹ, כְּדִי לְחַבְּבּוֹ בְּעֵינָיו וּלְתַן לוֹ שְׂכָר עַל כָּל דְּבִיר וְדְבִיר, דְאָמַר רַב הוּנָא מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, מִשְׁהָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִתְלָא עֵינֵיהֶם שֶׁל צְדִיקִים, וְאַחַר כֵּן הוּא מְגַלָּה לָהֶם טַעְמוֹ שֶׁל דְּבַר. כֵּן אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךָ, עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ." (מדרש רבה לט, ט)

אצל כל אחד ואחת מאיתנו, יש זמנים מסוימים בהם אנו רוצים להתקדם ולעלות בעבודת ה'. כל יהודי אמיתי, שיש לו נשמה קדושה, ימצא בחייו לפחות זמנים מועטים בהם הוא חושק להתקדם בעבודת ה'

המשך מעמוד א'

והוא מתקדם מעט או הרבה. אבל הכח הזה של ההילוך שמתגלה אצל רוב בני האדם הוא הילוך לזמן מה. הוא הילוך שבתוך זמן, אבל מגיע זמן מסוים שבו ההילוך פוסק.

אפילו אם לאחר מכן לאחר ההפסקה חוזר עוד פעם ומתעורר, ועוד פעם מנסה ללכת ולהתעלות בעבודת ה', מכל מקום ההילוך הקודם עמד ופסק, ומכאן עכשיו מתחיל הילוך חדש. הרי שעומק כח ההילוך שמתגלה אצל רוב בני האדם בנפש, זהו הילוך לפרקים, הילוך לזמן, הילוך שיש לו סוף, הילוך שיש לו הפסק.

ההצלחה האמיתית והשלימה אצל אדם שרוצה באמת להצליח בחייו, הוא, לגלות את המקום הפנימי בנפש שבו ההילוך תמידי. ההילוך הוא לא לפרקים, ההילוך ממשך - לא רק בעולם הזה אלא גם בעולם הבא.

מי שהגיע לאותו מקום של הילוך הוא הוא זה שנקרא "בן עליה". מדוע נקרא בן עליה? הרבה בני אדם לעיתים עולים? ההבדל בין רוב בני האדם לבני עליה הוא, שאצל רוב בני האדם העליה נעשית לפרקים. פעם עולים פעם יורדים, פעם עולים פעם עומדים. הבני עליה, תמיד נמצאים במצב של עליה. הם אף פעם לא נמצאים במצב שבו מפסיקה את עלייתם.

(ראש חודש עבודה 003 חודש סיון חילוך

תשע"ד)

היסוד הוא, שאמנם כל דבר צריך לעשות, וצריך לעשותו במסירות נפש; צריך מסירות נפש לתורה, צריך מסירות נפש למצוות, וצריך מסירות נפש לגמילות חסדים, אבל את הכל צריך לעשות רק לפי מדרגתו. (דע את מנוחתך 002 צורת החיים של בעל מנוחת הנפש תש"ע)

אבל השרש של התיקון הוא בבחינת העקידה, שהוא בחינת מסירות נפש על קדושת ה' ית'. (חנוכה 007 אור וחושך משתמשים בערבוביית תש"ע)

תעורר את הנקודה הפנימית שבתוך נפשך שמוכנה עכשיו בפועל למסור את עצמה על קידושה, מה שאתה מחוייב מדינא, בכח אנו עושים כל יום מסירות נפש, בק"ש. אם נקח נקודה זו

ונעורר אותה, אז עוררנו את הנקודה הפנימית שבנפש ישראל. כל מי שנפש ישראל בקרבו מוכן למסור את נפשו לבורא עולם מתי שצריך, אבל נקודה זו נעלמת, מתכסה, נסתרת, לא רואים אותה ביום יום. העצה למעשה, לבחון את הנפש, האם אני מוכן למסור את הנפש או לא, ואם כן, האם זה נעשה בעצבות או בשמחה, לעורר את הנקודה הפנימית בנפש שנשארה טהורה, הנקודה המקולקלת לא מוסרת את הנפש לבורא עולם, הנקודה הטהורה, אלקי נשמה שנתת בי טהורה, היא מוכנה למסור את עצמה. אם ננסה לעשות תשובה מהמקום המלוכלך שבנפש קשה מאד להצליח, אבל ננסה לעשות תשובה מהמקום הטהור שבנפש, מהפנימיות של הנפש שלא נפגמה, ממקום זה אפשר לעשות תשובה שלמה, תשובה שהיא מהמקום שהאדם מוכן למסור את נפשו בפועל, רק צריך לעורר את אותו מקום פנימי כל אחד בקרבו.

אם נעורר את אותו מקום פנימי, לא בדיבור, מי שחושב שזה יקח לו דקה או שתי דקות או עשר דקות הרי שהוא טועה לגמרי, זו עבודה של שעות ויתר על כן, אבל זו העבודה של הימים הללו. לשבת ולהתבונן, לקחת לעצמו זמן של שקט, לייחד לזה זמן, ולבחון ולעורר את הנקודה הפנימית שבנפש, האם אני מוכן למסור את הנפש שלי על קידוש השם אימתי שהוא מחוייב, ואם כן, לעורר את אותה נקודה ומכחה לעשות תשובה, (אלול 024 אמונה בכח.

ההתחדשות שורש לתשובה תשע"ו)

...התגלה במדרגת מתן תורה האהבה השלימה שהיא אהבת הבורא, יסודה ומהותה היה אהבה במדרגה של מסירות נפש, זה מדרגת מתן תורה. (דע את רעך 005 אהבת ישראל מתוך אהבת

הבורא והתורה. מדרגת תשע"ח)

כל יהודי - אם אינו בכלל הערב רב - כשתגיע שעת המבחן האמיתית של מסירות נפש על קדושת ה', תתעורר בו נקודת האמת, והוא ימסור את נפשו למען הרבש"ע! אפילו אם בחיי היום יום שלו הוא לא היה מקושר כל כך לרבש"ע, אך בעת מבחן, כשתגיע שעת האמת - זה מה שיקרה!

כל עבודתנו היא, אפוא, לגלות את אותה נקודה אמיתית שכבר קיימת ונמצאת בלב. (בלבבי משכן אבנה חלק ד' תשס"ב)

אבותינו במסירות נפשם האירו לנו את האור של מסירות נפש שנוכל להשתמש איתו. שלא נעמיד את אותו אור כאין שואל ואין מבקש, שלא ישאירו אותו בקרן זוית שאין מי שמשתמש איתו.

כזה אור נורא, שירד לעולם אור של מסירות נפש, הוא לא נראה כל כך על פני הדברים שיגיעו לידי השתמשות של גילוי. אבל קוב"ה לא יבוא זה בכדי. מי שמביט בעין פנימית מבין, שזה היה הכנה לדור דידן, איך יוכל להנצל, מכל המצבים שבהם אנחנו נמצאים בהם עכשיו. זה הכנה לדור דידן בכלל, ולזמן זה בפרט, להשתמש בזה אור נורא של מסירות נפש שירד לעולם, ולדבק את נפשותנו באור הפנימי של כי עליך הורגנו כל היום, קמייהו מסרו נפשיהו על קדושת השם. לחיות הרבה מעבר הטפח מעל הקרקע. לחיות חיים שהפנימיות שלהם הוא, מסירות נפש איליו ית' שמו (תפילה 047 ומשך קדוש תשע"ג)

שתי הקצוות של המסירות נפש, מסירות נפש מהצד העליון שהאדם פועל ועושה מעבר למדרגתו ... והצד השני של המסירות נפש זה הפעולה שהאדם פועל, פעולתו שהוא פועל למען זולתו לרדת ממדרגתו למען אחרים... (דע את תורתך מסירות נפש 005 תורה אחת סוד האחד תשע"ח)

שבכדי להגיע למדת מסירות נפש על חבירו, נצרך האדם להגיע לחלק אלוף' שבו, לנשמתו, ובה מושרש כח זה. ולכך בפרק סולם של עליה, שבו ביארנו כיצד יגיע האדם אל נשמתו, כתבנו מדרגה זו, של מסירות נפש על חבירו, לאחר מדריגת "לשמה". וזאת משום, שרק מי שעובד לשמה, יכול להגיע לנשמתו, ואז הרבה יותר נקל למסור נפשו עבור חבירו. אולם אף אדם שעדיין לא הגיע למדריגת לשמה יכול הוא ע"י עבודה בעשיית חסד להגיע להתנוצצות נשמתו ולעשות חסד לשמה, וכמו שיבואר ב"ה (בלבבי משכן אבנה חלק ג')

ליקוטים מחשבה

ביאור מהות נסיון העקידה

יחידך", שהוא בחינת יחידה שבנפש. וגם אותה יש למסור לקב"ה, והיא מסירות נפש הגמורה שיש.

ואף שכתוב "וילכו שניהם יחדיו" (שם, שם, ו) אין זה היחוד הגמור אלא התכללות החסדים והגבורות ע"י קו האמצע, דעת. אולם עדיין אינו יחוד גמור. אלא רק בעצם העקידה היתה התכללות גמורה של המדות בא"ס.

והנה נבאר את דברי רש"י מחז"ל, שכתב, "אחר הדברים האלה. יש מרבותינו אומרים אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר א' או איל א'. אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב". ביאור הדברים "לא הקריב לפניך פר א' או איל א'". כלומר, לא הגיע לנקודת האחד האמיתי, שהוא אלופו של עולם.

ועוד שם ברש"י. "וי"א, אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה. א"ל יצחק, באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח את עצמך לפני לא הייתי מעכב". כלומר, "זבח את עצמך", את נקודת עצמיותך. אצל ישמעאל, בחינת חסד, נתגלה שמל בן י"ג. י"ג גימ' אחד. "מל בן י"ג". כלומר, גילה את האחד. אולם אחד של אהבה, שהוא גימ' אחד. משא"כ אצל יצחק, הגילוי הוא "זבח את עצמך", את כל מציאות עצמך, התגלה ש"אין עוד מלבדו".

וזש"כ "אל ארץ המריה". וכתב הבעה"ט "בגימ' ירושלים". ירושלים, ירא-שלם שהוא הגילוי של שלמות היראה, שמור. וביארו כנ"ל. ובילקוט, "הר המוריה מקום שהיראה יוצאת

המשך בעמוד ד'

שרה. כלומר, ע"י נסיון לכלול את הזכור, את כח הפרסום של האלוקות, מתה שרה. כלומר, נתכללה בשורשה, שהוא למעלה מחיצוניות השררה.

וזש"כ "וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו, וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו". איל, בגימ' אס. וזה בחינת אמו של יצחק, שרה. ומה שפרחה נשמתה, זוהי הבחינה של "ויעלהו לעלה תחת בנו". ביאור הדברים: כתיב "כי ירא אלקים עתה". כלומר שדבק במדת היראה, מדת ה'שמור'. וביטל מדת ה'זכור', ההשפעה, הגילוי. ואשר דבק ב'שמור', כתיב ביה, "כי ירא אלקים עתה". שדבק ב'שמור', שהיא שורש היראה. וכאשר כלל עם מדתו שהיא חסד, השפעה, את היראה, ה'שמור'. וזה לכלול את ההפכים, ועצם כך שביטל את ה'זכור' תחילה, ודבק לגמרי ב'שמור', זה נקרא מתת שרה והעלאת האיל לעולה כנ"ל. ולאחר שדבק ב'שמור' וכלל את ההפכים, חזר לכלול בקרבו גם זכור וגם שמור. וזש"כ האריז"ל שעד עתה היתה נשמתו של יצחק נשמה דנוק', ועתה פרחה נשמתו וזכה לנשמה דדוכ'. וביארו כנ"ל, שזכה שיתאחד הזכור בשמור, וזכה להם יחדיו. והבן מאוד.

ולאחר כלילת הפכים אלו, שהוא הדבקות הגמורה, וזכה ל'יש' חדש. ואזי משם נמשך ונשפע זיווג עם רבקה, והוא ה'יש' החדש. ומזה נולד יעקב, ישראל, שהשררה כוללת בתוכה את ההיפך, שמור, ביטול השררה. וזהו בחינת שלמות שם ישראל, שכולל בקרבו את השררה והיפוכה. ומזה נולד עשו (עשו דאצילות, שעליו נאמר "לא יגורך רע". והוא עשו דקדושה, וד"ל). שהוא בגימ' יש ואין, שהוא יחוד הזכור והשמור, וד"ל. וזש"כ (שם, שם ב) "את

בטבע האדם הושרש שרצונו לתת. כאשר הדבר מתראה בלבוש תחתון, הרי כח ההענקה מתראה בצורת נתינה והטבה של גשמיות. אולם בשורש השרשים, צורת כח זה הוא להעניק אלוקות, לפרסם שמו ית' בעולם. ולכך עיקר מדת אברהם שנקרא מדת החסד, ההטבה, הוא לגלות אלוקתו ית"ש בעולם. והנה כאשר נצטווה אברהם להעלות את יצחק, וסבר שיש לשוחטו, הרי במעשה זה בטל כל כח ישראל שמגלה אלוקתו ית"ש בעולם. והרי ע"י מעשה זה, בטל כח ההטבה של אברהם. כי עיקר שורש כח ההטבה לפרסם אלוקתו ית"ש בעולם כנ"ל, וזה ע"י ישראל. וכאשר שוחט את יצחק, בטלה עבודה זו.

וזו נקודת ההשתוות הגמורה, כאשר האדם מבטל עצמו לגמרי, ומבטל בקרבו גם את הרצון לגלות אלוקתו בעולם, אם רצונו ית"ש בכך. והוא ביטול הנשמה בעצם, כי כל מהותה של הנשמה לגלות את אלוקתו ית"ש, וכאשר אין אפשרות לגילוי אלוקות, זהו ביטול מהות עצמות הנשמה.

וזש"ש "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו". כלומר, "זכור" - זו עבודת הגילוי. "שמור" - הוא העמדת המצב על קיומו, והוא העמדת העלם כמות שהוא. וזש"ש "זכור ושמור בדיבור אחד". שאדם צריך לקבל בנפשו בהשתוות גמורה את ה'שמור', שהוא ביטול גילוי אלוקות, כמו ה'זכור', שהוא גילוי אלוקות.

וכאשר האדם זוכה לכך, הרי הוא מבטל נשמתו מכל וכל, ואזי זוכה לדבקות גמורה בא"ס ב"ה.

ולכך ע"י נסיון העקידה, מתה

ואת בוז אחיו, איוב". ופירש בפירושו מהרז"ל, וז"ל, עי' במ"ר פ' י"ז פס' ב', שהיה ראוי שיבואו עליו נסיונות ויסורים אחרים. ועל נסיונות כבר נשבע לו כמ"ש לעיל פר' נ"ו סימן י"א, ונתירא מן היסורים". עכ"ל. ויש להתבונן, וכי יסורים אינו נסיון, שהרי נשבע לו שלא יהיה עוד נסיונות, וא"כ לכאורה יסורים בכללם?

ביאור הדברים: יש אורות, ויש כלים. י' אורות, כנגד י' ספירות כנוודע. והנה נסיון, מלשון לנוסס, לרומם, כמ"ש במדרש שם על לשון "נסה את אברהם", עי"ש. והוא, שנסיון ענינו גילוי האור שעדיין אינו מושג לאדם אלא במקיף, והנסיון נועד להפכו לפנימי. אולם ענין היסורים (האמורים כאן), הוא לאחר שכאשר הושג האור, עתה נצרך שיאיר אור זה בכלים, וזאת נעשה בב' אופנים. א'. שהאור מאיר בכלי ומזדכך אט אט. ב. ע"י יסורים הכלי מזדכך, ואז האור מאיר בו כראוי.

והנה אברהם אבינו עבר י' נסיונות, הרי גילה את י' האורות, ואין יותר אורות מוגבלים שהרי אינם אלא עשרה. וז"ש שנשבע לו שלא יביא לו נסיונות. כלומר, שאין יותר אורות מוגבלים, אלא אור א"ס ב"ה. ובו דבק לאחר נסיון העקידה, כפי שבואר לעיל. ולכך אין שייך יותר נסיונות, אלא כל העבודה מעתה תיקון הכלים, והוא ע"י ב' האופנים שזכרנו, ולכך ידע אברהם שעתה עבודתו יסורים.

וכן הוא אצל כל אדם ואדם, שכאשר זוכה להשיג את שורש נשמתו, (כלומר את אור א"ס השורה בתוך נשמתו) מעתה אין עבודתו לקבל עוד אורות, שהרי השיג את כל האורות הראויים לו. אלא עתה עבודתו זיכוך הכלים ע"י יסורים, כנ"ל.

(ספר קול דממה דקה)

והנה עקד בא"ת ב"ש, זדק, בגימ' קי"א, בגימ' אלף במילוי. והוא סוד גילוי אלופו של עולם, כנ"ל.

והנה כתיב "ונשובה אליכם". וברש"י "נתנבא שישבו שניהם". וצ"ב, דא"כ מה היה הנסיון אם ידע שלא ישחט את יצחק? ובפשיטות י"ל, דלשונו מתפרשת לכמה פנים. אלא שלאחר שחזר עם יצחק, הבין ש"ונשובה אליכם" הכונה, ששניהם ישובו. והוא סוד שאדם מדבר ברוה"ק או נבואה, ואח"כ לומד מדברי עצמו, ואכמ"ל.

אולם באמת מצינו ביל"ש (צו), שטען השטן כמה טענות לאברהם, ולאחר שלא הצליח בטענותיו לאברהם, איתא שם שאמר השטן, "א"ל ואלו דבר יוגנב". כך שמעתי מאחורי הפרגוד, השה לעולה ולא יצחק לעולה. א"ל כך עונשו של בדאי שאפילו אומר אמת אין שומעין לו". הרי בפשטות שקודם לעקידה ידע אברהם שיצחק לא לעולה, שהרי אמר "אפילו אומר אמת", הרי שהאמין שיצחק לא לעולה אלא השה, א"כ מה הנסיון?

אולם באמת הוא יסוד גדול של הידיעה והבחירה. ואם אדם זוכה לידע הידיעה, הרי שמצד כך אין בחירה. אולם מי שזוכה לידע הידיעה באמת, יש לו מקום בנפשו לשניהם. ואף שידוע את הידיעה, מ"מ יש בנפשו מקום לפעול לפי הבחירה כאילו שאינו יודע את הידיעה. וזה עומק עבודתו, לחוש שהולך לעקוד אפילו שידוע שלא יעקד, וד"ל. ויסוד זה מבואר בספה"ק שפת אמת.

והנה כתיב "ויהי אחר הדברים האלה, ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה" וגו'. ובמד"ר (נז, ד) "נתירא מן היסורין. א"ל הקב"ה, אין אתה צריך, כבר נולד מי שיקבלם. את עוץ בכורו

לעולם". כלומר שורש היראה, כנ"ל. וזש"כ "קח נא" וברש"י, אין נא אלא לשון בקשה. א"ל בבקשה ממך, עמוד לי בזה הנסיון, שלא יאמרו הראשונות לא היה בהם ממש. ביאור הדברים: נודע שהבריאה יש מאין. אולם כבר כתבו בספה"ק, שהוא באמת להיפך, אין מיש. כי היש האמתי, הוא הקב"ה. והנבראים אינם אלא אין, שמעלים את היש באמת, אמיתת מציאותו ית"ש. וז"ש "הראשונות לא היה בהם ממש", כלומר שהם גילוי האין, גילוי של מדת הנברא. אולם נסיון זה, הוא ביטול גמור של הנברא, וגילוי של היש האמתי, ש"אין עוד מלבדו", כנ"ל.

וזש"כ "על אחד ההרים". "אחד ההרים", כלומר נקודת האחדות ושורש ההרים. "על אחד ההרים". מעל אחדות ההרים, ובחינתו התכללות בחינת הר בשורשו, בא"ס. ואולי זה הבחינה שכתוב, "וירא את המקום מרחוק". ופרש"י, "ראה ענן קשור על ההר". וזה בחינת "על אחד ההרים", שהענן מעל ההר.

"ויקח את שני נעריו עמו". נעריו, בגימ' פורים, בחינת "ונהפוך הוא". ולקח עמו ב' נעריו, כלומר ב' הפכים. שתחלה עקד את יצחק, וביטל את בחינת שררה של ישראל, כנ"ל. והוא ההיפוך הראשון. ולאחר מכן כתיב, "והתברכו בזרעך כל גויי הארץ עקב אשר שמעת בקולי". והוא מעין החזרת השררה בחזרה, והוא "ונהפוך הוא" שני. וזש"כ, "וישב אברהם אל נעריו". ובתחילה כתיב "שני נעריו" רק שעתה נתאחדו. וזש"כ, "ויקמו וילכו יחדיו". שתחלה כתוב יחדיו רק באברהם ויצחק, ועתה גם על נעריו. וביאורו כנ"ל, שכלל את בחינת נעריו על ידי מעשיו.